

Sosiaalihuoltolain uudistaminen ja sen kohdentuminen ja huomioiminen työikäisten sosiaalipalveluissa

Työikäisten sosiaalipalvelujen
vastuualuejohtaja Elina Anttila 24.9.2026

Uudistuksen tausta tiivistetysti

- Taustalla hallitusohjelma ja sen kirjaukset sosiaalihuoltolain uudistamisesta sekä kuntouttavan työtoimintaan tavoitelluista muutoksista.
- Sosiaalipalvelujen uudistamistyöryhmän ja sen alatyöryhmän (sosiaalihuollon työllistymistä edistävien palvelujen uudistaminen) toimikausi oli 15.8.2025–31.1.2026.
- Työryhmän tavoitteena oli valmistella ehdotus sosiaalipalvelujen uudistamiseksi
- Valmistelu jatkui virkatyönä
- Lausuntokierros 17.4.–29.5.2026 (ruotsiksi 1.6.2026 asti) 267 lausuntoa
- Annettiin eduskunnalle 21.9.2026 (budjettilakiaikataulu)
- Ehdotettu voimaantulo pääsääntöisesti 1.7.2027 lukien (rajatuilta osin jo 1.1.2027 ja 1.4.2027).

Tavoitteena
joustot
ja säästöt

Keskeiset tavoitteet

- Ohjata sosiaalihuollon toimintaa vahvemmin oikea-aikaisen tuen tarpeiden tunnistamiseen ja niihin vastaamiseen. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa sosiaalihuollon vaikuttavuutta.
- Näihin pyritään:
 - Selkeyttämällä, yksinkertaistamalla ja joustavoittamalla asiakasprosessia ja osittain palveluja koskevaa sääntelyä.
 - Korostamalla sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keskeistä asemaa ja kohdentamalla ammattilaisten osaamista tarkoituksenmukaisella tavalla.
 - Kevennetään hallinnollista työtä, vähennetään kirjaamiseen kuluvaa työaika ja kohdentamalla ammattihenkilöiden työaika asiakkaan oikea-aikaiseen tukemiseen.
 - Täsmentämällä velvollisuutta arvioida asiakkaalle sovittujen tavoitteiden toteutumista ja sitä, vastaako tuki hänen tarpeisiinsa.
 - Purkamalla palveluita koskevasta sääntelystä päällekkäisyyksiä ja kokoamalla palveluja yhteen.
 - Rakentamalla palvelulainsäädäntöä, joka mahdollistaisi asiakkaiden tarpeisiin vastaamisen joustavasti, kustannusvaikuttavastisekä alueelliset olosuhteet ja tarpeet paremmin huomioiden.
 - Vahvistamalla sosiaalihuollon sisältöjohtamista.
- Lisäksi tavoitteena on osaltaan parantaa julkisen talouden kestävyyttä ja luoda edellytyksiä velkaantumisen kasvun taittamiseen.

Keskeiset ehdotukset – sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat sosiaalihuollon viranomaistehtävistä ja asiakkaan tukemisesta muodostuvaa sosiaalihuollon ydintoimintaa.
- Eivät enää olisi määritelmällisesti sosiaalipalveluita
- Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus olisivat ensisijaisia suhteessa sosiaalipalveluihin, jos ne olisivat asiakkaan tuen tarpeisiin vastaamiseksi sopivia ja riittäviä.
- Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työn kohdentumisen painopisteet ehdotetaan täsmennettäväksi lainsäädännössä.

Uudistuksia asiakasprosessiin

- Ohjauksen ja neuvonnan asemaa osana asiakasprosessia vahvistettaisiin
- Oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa 7 arkipäivän kuluessa asian vireille tulosta
- Palvelutarpeen arviointi -käsite muuttuisi tuen tarpeen arvioinniksi ja se toteutettaisiin osana sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työskentelyä tarvittavassa laajuudessa
- Luovuttaisiin arviointiin liittyvistä aikarajoista ja muusta asiakastyöstä erillisestä arvioinnista (sääntely palvelujen saamisen määrärajoista säilytetään)
- Tuen tarpeen arviointiin liittyviä kelpoisuuksia joustavoitettaisiin -> vaativimmat asiakastilanteet ja asiakkuudet kuuluisivat jatkossa sosiaalityöntekijälle
- Asiakassuunnitelman tekoon ja omatyöntekijän nimeämiseen liittyvää velvoitetta joustavoitettaisiin -> nimetään ja tehdään vain, kun sille on tarve
- Selkeytettäisiin/täsmennettäisiin velvollisuutta arvioida sitä, vastaako asiakkaan saama tuki hänen tarpeisiinsa

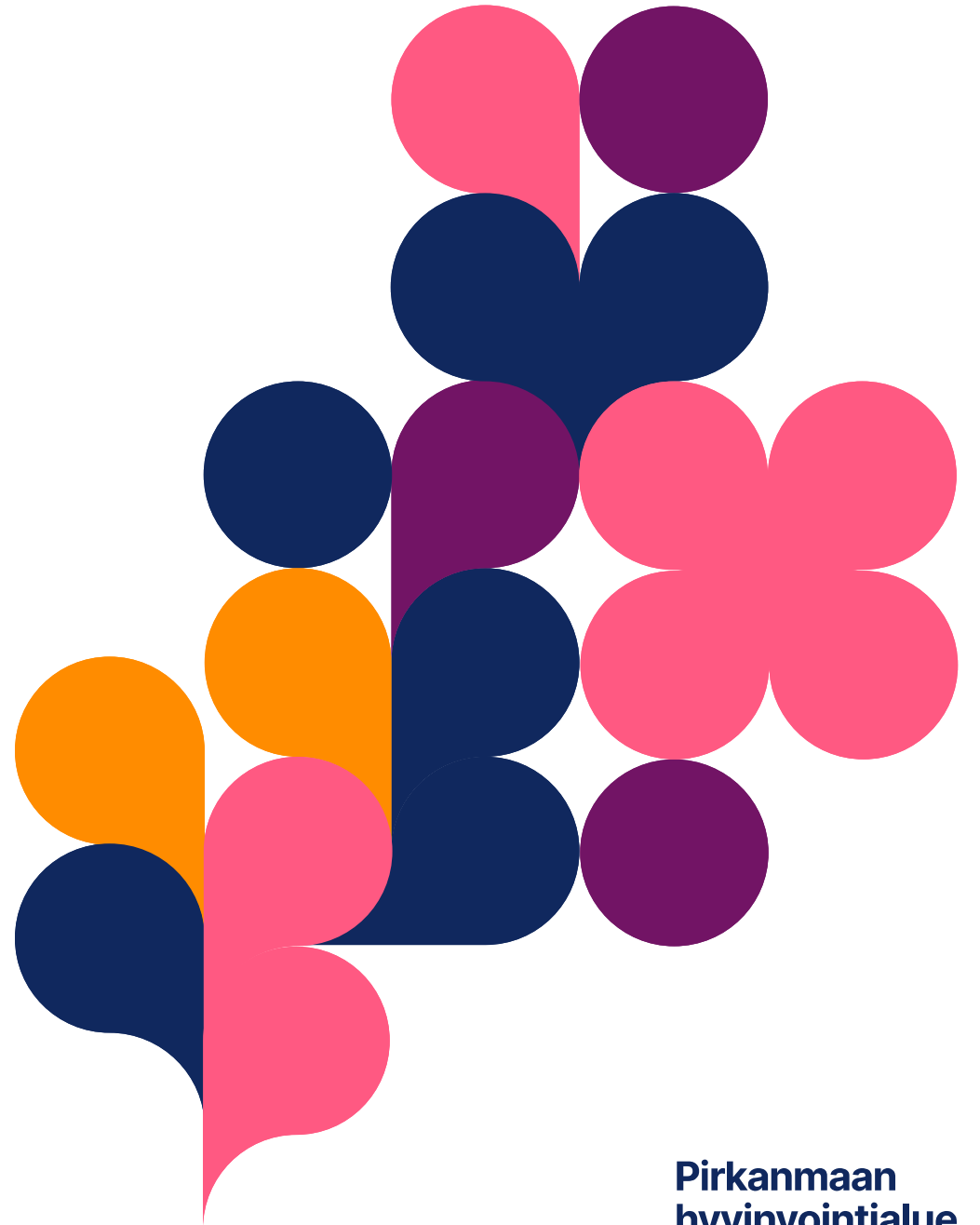
Joustavoitetaan ja selkeytetään palveluja koskevaa sääntelyä - Toimintakyvyn ja osallisuuden tuki 17§

- Kootaan nykyisiä erillisiä palveluja uusiksi joustavammin säännellyiksi palveluiksi:
- Kuntouttava työtoiminta, shl 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus sekä vuoden 1982 shl:n mukaiset vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta ja työtoiminta koottaisiin uudeksi Toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palveluksi:
 - Ehdotetaan kumottaviksi: Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, Vuoden 1982 sosiaalihuoltolain vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta (27 d §), vammaisten henkilöiden työtoiminta (27 e §)
 - Muutos ei ulotu uuden vammaispalvelulain kehitysvammaisten työtoimintaan (VPL 27 §), joka säilyy ennallaan
 - Voimassa olevan sosiaalihuoltolain 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä ja edellä kumottaviksi ehdotettujen säädösten tilalle muodostettaisiin uusi toimintakyvyn ja osallisuuden tuen palvelu. Osana palvelua voitaisiin järjestää työtoimintaa.
- Muutoksen voimaan tulo muista säännöksistä poikkeava 1.1.2027 ja siirtymäaika pääosin 30.6.2027 saakka
- Lakiesityskokonaisuuteen sisältyy myös työvoimaviranomaisen uusi työvoimapolitiittinen tuki 1.4.2027 alkaen

Toimintakyvyn ja osallisuuden tuki 17§

- Olisi ”puhdas” sosiaalipalvelu, jonka tavoitteena työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen ja ylläpito sekä osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- Tarkoitettu henkilöille, joiden työllistymisen tai osallisuuden haasteista johtuvaan tuen tarpeeseen ei voida ensisijaisesti vastata työvoimaviranomaisen palveluiden, kuntoutuspalveluiden tai kotoutumispalveluiden avulla - voidaan siis järjestää, jos muut palvelut eivät sovellu eli olisi viimesijainen palvelu
- Ei etuus-, eikä työttömyyden kestoon liittyvää kytköstä eikä osallistuminen estäisi minkään etuuden tai muun palvelun saamista eli rinnakkaista järjestämistä
- Uusi säännös on sisällöltään laaja ja joustava ja mahdollistaa hyvin monenlaisen palvelun järjestämisen asiakkaiden tuen tarpeiden mukaan
 - Ryhmätoiminta, valmennus (yksilöllinen tuki) ja työtoiminta sekä muut tuki
- Voi järjestää kaiken ikäisille asiakkaille, mutta työtoiminnassa Ikärajaus -> tarkoitettu vanhuuseläkeikää nuoremmille henkilöille

Työikäisten sosiaalipalvelujen palvelu- rakennemuutos

PALVELURAKENTEEEN MUUTOKSEN PERUSTEET

- Työikäisten sosiaalipalvelut ovat olleet hyvin hajanaisia ja erimitallisia ja siksi ensisijaisesti on palvelut koottu ja rakennettu yhdenmukaista palvelukokonaisuutta ja yhdenmukaista organisoitumista
- Samalla on tunnistettu, että palvelurakenteessa korostui liiallisesti korjaavat viranomaispäätöksiin perustuvat palvelut, kuntouttava työtoiminta ja palvelujen yksipuolisuus ja sen sijaan ennaltaehkäisevät sekä sosiaalityön ja -ohjauksen resurssit ja palvelut olivat riittämättömiä
- Kuntouttavan työtoiminnan palvelujen käyttö oli 2-4-kertainen muihin yliopistollisiin hyvinvointialueisiin ja Helsingin kaupunkiin verrattuna
- Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteen **avata pitkään työttömänä olleille väylä työhön tai ensisijaisiin työvoimaviranomaisen palveluihin** saavutti Tampereella vuosittain vain noin 10% (muualta ei valitettavasti tilastoja saatavissa)
- Matalan kynnyksen palveluja tai sosiaalisen kuntoutuksen palveluja ei ollut lainkaan saatavilla kuin muutamien kuntien alueella
- Soteasemien sosiaalityön ja -ohjauksen palveluiden jonotusaika lähenteli vuotta

PALVELURAKENTEEEN MUUTOKSEN TAVOITTEET VUODELLE 2025-2026

1. Oikea-aikaista ja eteenpäin kohti työmarkkinoita vievää kuntouttavaa työtoimintaa
2. Asiakkaiden elämänhallinnan toimintakyvyn ja vahvistaminen vahvistamalla tavoitteellisia sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä- ja yksilöllisen tuen palveluja
3. Osallisuuden tukemista matalan kynnyksen palveluissa
4. Sosiaalityön ja -ohjauksen riittävä resurssi tukemaan asiakkaiden työkykyä ja varmistamaan sosiaalityön palvelut työikäisille asiakkaille

PALVELUJEN PORRASTUS

Osallisuutta tukevat palvelut

Edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä ja hyvinvointia. Saavuttaa huono-osaisia. Tukee osallisuutta.

Matalan kynnyksen palvelut kuten päivätoiminta, yhteisökeskukset, yhdistysten avustuksilla tuettu avoin ryhmätoiminta, muut ryhmätoiminnot

Anonyymia palvelua

Ei päätökseen perustuvaa, mutta jonne viranomainen voi ohjata

Sosiaalinen kuntoutus

Ylläpitää ja parantaa sosiaalista toimintakykyä ja elämänhallintaa ehkäisee ja vähentää syrjäytymistä, edistää osallisuutta.

Toteutetaan ryhmätoimintana ja yksilöllisenä ohjauksena

Palvelu perustuu viranhaltijapäätökseen ja on tavoitteellista, sosiaalihuollon ammattihenkilön seuraamaa ja arvioimaa.

Palvelu on intensiivistä ja määräaikaista

Kuntouttava työtoiminta

Parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luo edellytyksiä työllistymiselle.

Työtoiminta voi olla myös ryhmätoimintaa.

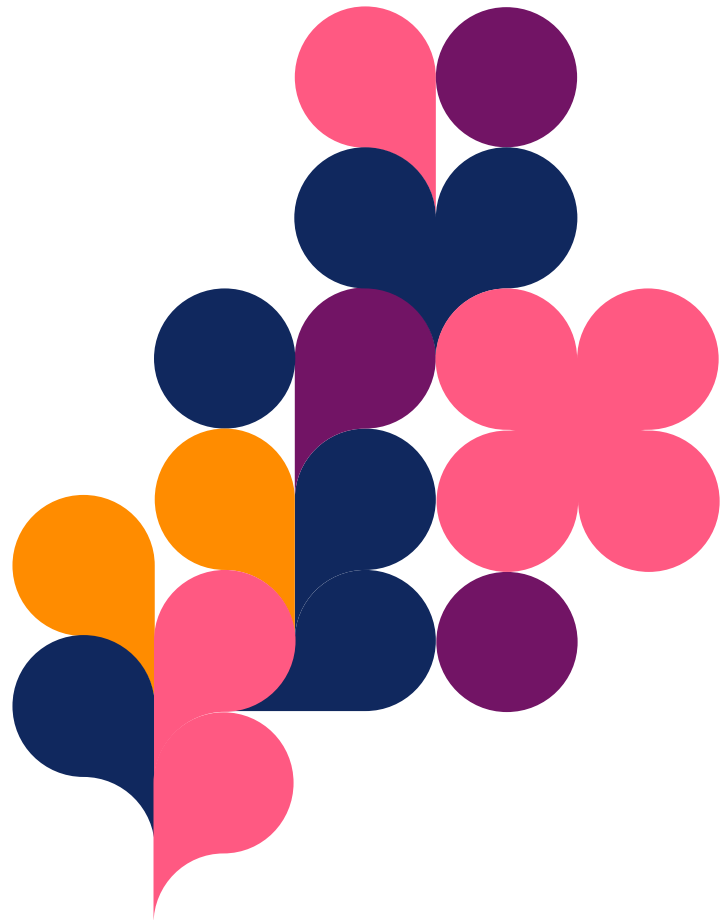
Palvelu perustuu viranhaltijapäätökseen ja on tavoitteellista, sosiaalihuollon ammattihenkilön seuraamaa ja arvioimaa.

Palvelu on intensiivistä ja määräaikaista.

Sosiaalisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan kokonaisuuteen tehdyillä rakenteellisilla muutoksilla ja samalla palvelujen sisällöllisillä kehittämisillä pystytään paremmin vastaamaan uuden toimintakyvyn ja osallisuuden tuen velvoitteisiin. Omaa palvelutuotantoa on kehitetty uudistuva laki huomioiden ja ostopalveluissa on kilpailutus parhaillaan käynnissä.

TILANNE SYYSKUUSSA 2026

- Lainsäädäntö on ollut ja on edelleen muutoksessa:
 - kuntouttavaan työtoimintaan ohjaus poistui aktivointisuunnitelmista 1.1.2026 uusien asiakkaiden osalta
 - Sosiaalihuoltolain muutoksesta on hallituksen esitys
- Suunniteltu palvelurakennemuutos on meillä käynnissä, mutta edelleen palvelut ovat murroksessa ja kokonaisuus vielä keskeneräistä ja kehittyvää sekä määrällisesti että sisällöllisesti
 - Soteasemien sosiaalityön ja –ohjauksen palveluihin odotusaika on lyhentynyt merkittävästi (noin 3-4 kk), mikä mahdollistaa paremmin uuden sosiaalihuoltolain mukaisen sosiaalityön ja –ohjauksen tuen ensisijaisuuden toteuttamista
 - Oman palvelutuotannon matalan kynnyksen toimintamuotoja on vahvistettu ja toimipisteitä lisätty. Niitä täydentävillä avustuksilla on mahdollistettu myös yhdistysten tuottamat matalan kynnykset ryhmätoiminnot ja osallistujamäärät ovat kasvaneet, mikä vähentää viranomaistyön ja sosiaalipalvelujen tarvetta
 - Sosiaalisen kuntoutuksen asiakasmäärät ovat kasvaneet erityisesti Tampereen ulkopuolella ja sosiaalisen kuntoutuksen yksilöllistä tukea on merkittävästi lisätty sekä kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät ovat valtakunnallista keskiarvoa. Tämä palvelukokonaisuus vastaisi hyvin uuden sosiaalihuoltolain mukaisiin muutoksiin koskien toimintakyvyn ja osallisuuden tukea.
 - Asiakasohjausta ollaan vahvistamassa, jotta voidaan toteuttaa henkilökohtainen keskustelu sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa 7 arkipäivän kuluessa asian vireille tulosta
 - Jatkossa tärkeä varmistaa, että asiakasohjaus sosiaalisen kuntoutuksen (jatkossa toimintakyvyn ja osallisuuden tuen) palveluihin tehostuu, hankkeita edelleen hyödynnetään palvelujen kehittämisessä, vahvistetaan ryhmätoiminnan ja yksilöllisen tuen sosiaalihuollon osaamista, palvelujen vapaaehtoisuuden myötä resurssien kohdentumista edelleen seurataan ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä. Samalla on varmistettava yhteistyökumppanien tietoisuus muutoksista ja rakennettava yhteistyötä.

Yhteystiedot

Elina Anttila

Työikäisten sosiaalipalvelujen vastuualuejohtaja

etunimi.sukunimi@pirha.fi

**Pirkanmaan
hyvinvointialue**